

N:o 113.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 17 maj 1897.
 — — — — — Andra Kammaren den 17 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående afskaffande af
 lärareprof inför domkapitlen.*

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 13.)
 (Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 14.)

Till Konungen.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har förslag framstälts att söka åstadkomma afskaffande af det i gällande stadga för rikets allmänna läroverk föreskrifna undervisningsprof, som skall inför vederbörande domkapitel afläggas af sökande till lärarebefattningar vid nämnda läroverk.

Redan år 1894 har Riksdagen vid behandling af en af Eders Kongl. Maj:t aflåten proposition angående, bland annat, inrättande af en central kommission, inför hvilken samtliga undervisningsprof för lärarebefattningar vid de allmänna läroverken skulle afläggas, uttalat, att olägenheterna vid den nuvarande anordningen för lärareprofs afläggande äro sådana, att man allvarligen bör taga i öfvervägande, huru de må kunna undanröjas eller åtminstone förminsas. I anslutning till de i berörda skrifvelse gjorda uttalanden finner Riksdagen, efter att hafva upptagit frågan om undervis-

ningsprofven till förnyad pröfning, ytterligare bestyrkt, att meranämnda prof måste anses medföra betydande olägenheter både för de allmänna läroverken, för domkapitlen och för de sökande lärarne.

För läroverken hafva undervisningsprofven visat sig menliga derigenom, att de vid läroverken i stiftsstäderna, der prof för samtliga lediga läraretjenster inom stiftet af sökande skola afläggas, vållat ständiga rubbningar i läsningens jemna gång, enär såväl flertalet lektorer som lärjungarne i 7:de och 5:te klasserna vid profven tagas i anspråk. För öfrigt måste undervisningen komma att lida vid alla läroverk, der extra lärare i större antal äro anställda och desse för att vinna befordran allt emellanåt måste företaga resor för profs afläggande.

För domkapitlen äro profven likaledes betungande. Särdeles i de större stiftet, der ett större antal högre och lägre läroverk finnas, tager åhörandet och bedömandet af de talrika undervisningsprofven en betydlig del af kapitelledamöternas jemväl af många andra göromål upptagna tid och arbetskraft i anspråk.

För de sökande hafva profvens oupphörliga förnyande samt deras giltighet endast inom ett visst stifts gränser och den stora vikt, som vid utnämningar lägges på profbetygen, visat sig vara en ständig källa till oro, som menligt inverkar på mången lärares arbetskraft. Derjemte orsaka de ofta förekommande resorna för profs afläggande rätt känbara utgifter, hvilka äro ganska betungande för de extra ordinarie lärarne.

Till allt detta kommer — och här möter nästan den viktigaste omständigheten — att lärareprofven med sin nuvarande organisation icke kunna sägas vara någon särdeles tillförlitlig mätare på en lärares undervisnings-skicklighet, enär det lätt kan hända, att en god lärare aflägger ett dåligt prof, och tvärtom. Det bör äfven erinras, att flera af en lärares viktigaste egenskaper, såsom hans disciplinära förmåga, hans tålmod, ordningssinne, nit i kallet och icke minst hans personliga förhållande till ungdomen, hvarpå så stor vikt ligger, alldeles icke eller endast i högst obetydlig grad komma i dagen vid ett undervisningsprof, sådant det för närvarande är inrättadt.

Om det alltså måste medgifvas, att lärareprofven i deras nuvarande form äro olämpliga och därför böra i möjligaste mån inskränkas eller helst afskaffas, kunna deremot meningarna vara delade, då fråga uppstår om hvad som bör sättas i profvens ställe. Vid afgörandet af den frågan måste naturligen läroverkens intresse att erhålla dugliga lärare framför allt tillgodoses. Men att uppställa de bästa möjliga garantierna för uppnående af detta i hög grad eftersträfvansvärda mål, är ingalunda lätt. Frågan berör på det närmaste läroverkens framtida utveckling och kräfver onekligen, för att lyckligt lösas, en omsorgsfull utredning.

Riksdagen får för den skull anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t, efter verkställd utredning, taga under öfvervägande, om och under hvilka förutsättningar, de nu stadgade undervisningsproffen för lärarebefattningar vid de allmänna läroverken må kunna afskaffas eller åtminstone i väsentlig mån inskränkas.

Stockholm den 17 maj 1897.

Med undersåtlig vördnad.